

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2017 , NUMMER 118

Datum	24 oktober 2017
Van	College B&W
Behandeld door	J.W. ten Voorde
Doorkiesnummer	030-2862663
E-mailadres	w.ten.voorde@utrecht.nl
Kenmerk	4872455-20171017
Beleidsveld	Jeugd en Jeugdzorg

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsragen jaargang 2017 nummer 118 van mevrouw B. Dibi en de heer M. van Ooijen van 6 oktober 2017 over de aannamestop jeugdhulpinstellingen.

De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1

Deelt het college de zorgen dat jeugdhulpinstellingen soms (overwegen) om de zorg op jongeren te beperken? Waarom wel of niet?

Vraag 2

Is het college met de fracties van mening dat financiële redenen nooit een reden mogen zijn om bestaande hulpverlening te beperken? Zowel in kwalitatieve zin (afschaling naar de buurtteams) of kwantitatieve zin (minder uren)?

Vraag 3

Hoe verzekert het college zich ervan dat alle kinderen de specialistische zorg krijgen ze nodig hebben?

Antwoord 1 tot en met 3

In Utrecht hebben we samen met aanbieders gekozen voor een waardengedreven sturingsmodel, waarbij 'doen wat nodig is' het uitgangspunt vormt. De wijze waarop we verwijzen en bekostigen sluit hierbij aan: er wordt bij een verwijzing vooraf geen duur en omvang afgegeven zodat zorgprofessionals daadwerkelijk de ruimte krijgen om te doen wat nodig is. Hiermee bieden we vanuit onze rol als opdrachtgever enerzijds veel ruimte aan de aanbieders, en vragen en verwachten we anderzijds van hen de verantwoordelijkheid om tijdig te signaleren en handelen als er knelpunten ontstaan, budgettaire of anderszins.

Accountmanagers vanuit gemeentezijde voeren kwartaalgesprekken en zijn direct bereikbaar voor signalen vanuit verwijzers of aanbieders, waarbij we met de route langs de Commissie Passend Alternatief borgen dat zorg die (tijdelijk) stelselbreed niet beschikbaar is waar nodig snel kan worden 'bijgeplust'.

Naast bindende besluiten over ingebrachte casuïstiek leren we van de commissie ook voor het stelsel als totaal: zo is bijvoorbeeld op basis van signalen uit de commissie en accountgesprekken bijvoorbeeld per 1 oktober jl. via een addendum richting JGGZ-aanbieders de mogelijkheid geboden om voor de resterende maanden van 2017 bovenop het bestaande vierkant extra GGZ zorg aan jeugdigen te bieden.

Op basis van het zojuist beschreven zorgstelsel verzekeren wij ons er van dat alle kinderen in Utrecht de specialistische hulp krijgen die ze nodig hebben en zijn we het met u eens dat financiële redenen geen reden mogen zijn om bestaande hulpverlening te beperken. Wij delen niet de zorg dat jeugdhulpaanbieders soms overwegen om de zorg aan jeugdigen te beperken. Wel zijn we er alert op dat zorgaanbieders in lijn met onze leveringsafspraken en het ingericht zorglandschap, zoals hiervoor beschreven, de zorg verlenen die nodig is.

Vraag 4

In hoeverre is er bij het college inzicht of er collectief voor al de jeugdhulpaanbieders nog expertise aanwezig is voor alle typen specialistische jeugdhulpverlening?

Antwoord 4

Om verwijzers te faciliteren bij het vinden van passende en beschikbare zorg is er vanaf augustus jl. een eerste 'overzicht van beschikbaarheid' voorhanden, dat is te raadplegen via het webadres www.utrecht.nl/beschikbarejeugdhulp. De eerste ervaringen met dit overzicht zijn positief: het maakt inzichtelijk waar aanbieders nog ruimte hebben en ook bij welke aanbieders in overleg met een accountmanager vanuit gemeentezijde een tijdelijk aannamesop is afgesproken. Op dit moment zoeken we naar een vorm voor een uitbreiding van dit overzicht met beschikbaarheid bij aanbieders van jeugdhulp met verblijf.

Door dit beschikbaarheidsoverzicht, de signalen uit de commissie passend alternatief en de regelmatige accountgesprekken hebben wij, de ambtelijke organisatie, aanbieders en verwijzers een adequaat overzicht van aanwezige en beschikbare expertise. Hierbij zijn we van mening dat een 'real time' zicht van waarde is voor alle betrokken partijen, van cliënt, verwijzer tot aanbieder. Dit vraagt om commitment en een inspanning van alle betrokken partijen.

Vraag 5

Hoe stuurt het college in kwartaalgesprekken op de aanbieders die 'buiten het vierkant' komen? Wat verwacht het college van sturing van de jeugdhulpaanbieders?

Antwoord 5

Voorop staat dat aanbieders blijven doen wat nodig is. In de leveringsafspraken is vastgelegd dat zorgaanbieders verantwoordelijk zijn om tijdig in overleg treden met de gemeente wanneer zij voorzien dat hun budget ontoereikend is om passende zorg te bieden aan nieuwe cliënten. Wij verwachten hierbij van aanbieders dat ze goed zicht hebben op de in- en uitstroom van cliënten en hoe dit zich verhoudt tot de uitnutting van het afgesproken totaalbudget (vierkant). We hebben minstens één keer per kwartaal overleg met de gecontracteerde zorgaanbieders, waarbij dit onderwerp altijd aan de orde wordt gesteld. Waar nodig kan een aanbieder altijd en op elk moment contact opnemen met de eigen (gemeentelijk) accountmanager.

Vraag 6

Hoe groot is de aannamesop (ongeveer) in financieel opzicht? In hoeverre verwacht het college tekorten of overschrijdingen als gevolg van een grotere aanvraag in 2017?

Antwoord 6

We verwachten dit jaar circa € 3 miljoen extra via de Commissie Passend Alternatief in te zetten. Dit betreft voor circa 80% casussen doordat budgetten bij aanbieders uitgenut zijn. Door lagere kosten op onder andere de PGB en afwikkeling op contracten 2016 verwachten we per saldo voor 2017 een tekort van €1,5 miljoen, zoals we ook in de tweede bestuursrapportage melden.

Vraag 7

Heeft het college zicht op het effect op wachtlijsten en wachttijden als gevolg van de aannamestop bij verschillende instellingen?

Antwoord 7

Door het combineren van het 'overzicht beschikbare jeugdhulp' met de signalen uit de commissie passend alternatief, de accountgesprekken en vele gesprekken met betrokkenen rondom de 'zorg voor jeugd' aan diverse tafels, hebben we een goed zicht op de effecten voor de toegankelijkheid van zorg voor de cliënten en hun families.

De afgelopen maanden hebben we diverse acties ondernomen om de beschikbaarheid van specifieke zorgvormen te borgen. Dit betreffen zowel maatregelen gericht op de korte termijn (ophogen van specifieke vormen van forensische zorg, per 1 oktober jl. het addendum JGGZ) als (al geplande) inzet op werken aan getransformeerde zorg (de start van de pilot specialistische buurtgerichte zorg, bij de uitbreiding van het buurtteam specifiek werven van medewerkers met JGGZ expertise).

Waar het krapte bij aanbieders van jeugdhulp met verblijf betreft, zien we dat deze knel voor een groot deel wordt veroorzaakt doordat er onvoldoende betaalbare woonruimte is om uitstroom te realiseren voor jongeren die daar gezien hun herstel wel aan toe zijn. Via het actieplan sociale woningbouw en (prestatie)afspraken met woningcorporaties zoeken we hiervoor naar passende oplossingen. Daarnaast verkennen we op dit moment de mogelijkheid van een tijdelijk aanjager huisvesting kwetsbare jongvolwassenen.

Vraag 8

Heeft het college zicht op het effect op de keuzevrijheid voor jongeren en hun ouders bij het kiezen voor een instelling? Heeft het college zicht op aantallen jongeren die niet kunnen worden geholpen bij de instellingen van hun voorkeur

Antwoord 8

We hebben een ruim aanbod aan jeugdhulp gecontracteerd (ongeveer 60 aanbieders). Hierbinnen is een ruime mate aan keuzevrijheid. De afspraken met verwijzers en jeugdhulpaanbieders omvatten een 'warme overdracht' bij verwijzing. Dit impliceert goed overleg tussen cliënt, verwijzer en beoogd jeugdhulpaanbieder over passende hulp, met ruimte en aandacht voor specifieke wensen van de cliënt. Indien de passende hulp niet binnen het beschikbare aanbod voorhanden is, kan zowel de route van de Commissie Passend Alternatief als het aanvragen van een PGB een oplossing bieden.

Het organiseren van oplossingen voor gesignaleerde krapte kost echter soms tijd en hierdoor kunnen situaties ontstaan waarbij jeugdigen en hun ouders voor sommige zorgvormen niet altijd op de plek van hun voorkeur terecht kunnen. Op dit moment speelt dit vooral bij vormen van jeugdhulp met verblijf (zie ook antwoord op vraag 7).

Vraag 9

In hoeverre hebben doorverwijzers (huisartsen, buurtteams, etc.) zicht op de breedte van het jeugdhulpaanbod? Verwijzen zij vaak door naar verschillende, bekende(re) aanbieders, waardoor sommige andere aanbieders nog ruimte hebben?

Antwoord 9

Verwijzers zijn op verschillende manieren geïnformeerd over het jeugdhulpaanbod. De gemeente en jeugdhulpaanbieders hebben gezamenlijk zicht op de beschikbaarheid van jeugdhulp. Hiervan staat een overzicht van alle gecontracteerde jeugdhulpaanbieders op internet (zie ook antwoord op vraag 4) Dit overzicht is vrij beschikbaar en biedt inzicht in de termijn waarin jeugdhulp kan starten bij de verschillende aanbieders. We voeren hierover regelmatig het gesprek met buurtteams en andere verwijzers. Uit deze gesprekken komt naar voren dat verwijzers goed op de hoogte zijn van het aanbod in hun eigen wijk. Gelet op de hoeveelheid verwijzers en jeugdhulpaanbieders zien we dit als een logische en positief verwijsgedrag. We hebben op dit moment geen signalen dat er verwijzers, jeugdhulpaanbieders of cliënten knelpunten ervaren in het zicht op jeugdhulpaanbod.

Over de route via de Commissie Passend Alternatief:

De route via de Commissie Passend Alternatief heeft ook enkele kanttekeningen. Bij sommige jongeren is de zorgvraag na behandeling namelijk groter dan vooraf bleek te bestaan. Maar deze zorgvraag wordt dan niet extra gefinancierd. Bovendien lopen zorgvragen vaak door na 1 januari 2018, maar wordt er dan opnieuw vanuit gegaan dat de zorgvraag oplost binnen het bestaande vierkant.

Vraag 10

Hoeveel van de aanvragen bij de Commissie Passend Alternatief worden toegewezen en afgewezen?

Antwoord 10

Alle verzoeken, besluiten en bevindingen worden intern geregistreerd en bijgehouden. Elk kwartaal bespreken we welke 'trends' we zien en hoe we daar mee omgaan. Zie ook beantwoording vraag 7.

Tot en met week 38 zijn er in 2017 in totaal 287 verzoeken ingediend bij de Commissie Passend Alternatief.

Voor een aantal verzoeken werd een passend alternatief binnen het gecontracteerde aanbod gevonden. In 233 gevallen was een verzoek (soms gewijzigd) akkoord en werd een declaratiebrief opgesteld voor een niet gecontracteerde aanbieder (36 keer) of het budget van een gecontracteerde aanbieder opgehoogd (197 keer).

Vraag 11

Waarom heeft het college ervoor gekozen – bij jongeren die alsnog via de Commissie in zorg komen – om alleen voor het bestaande jaar de extra financiering te bieden?

Antwoord 11

De ambitie van het college is om zorg zo normaal, licht en dichtbij als mogelijk te bieden. Van de aanbieders van aanvullende zorg vragen we om zich zo te organiseren, dat ze kunnen doen wat nodig is in aanvulling op de buurtteams en inzet vanuit het 'voorveld' en eigen netwerk van ouders en jeugdigen. Deze ambitie is ook onderdeel van de financiële afspraken met zorgaanbieders en zorgt ervoor dat zij eerder kunnen afschalen of overdragen en meer cliënten korter of minder, maar meer intensievere cliënten langer, kunnen helpen binnen hetzelfde budget. Om die reden zijn we terughoudend om incidentele ophogingen via de commissie direct te vertalen in structurele ophoging van het jaarlijkse totaalbudget.

Even goed gaan we bij de besprekingen van het vaststellen van het budget voor het volgende jaar uit van een onderbouwde, realistische prognose van de ontwikkeling van de cliëntenpopulatie. Daarbij wegen we ook mee welke toekenningen er voor welk type zorg extra zijn toegekend via de commissie.

Vraag 12

Hoe waardeert het college zorgvraag die groter wordt, zodra iemand in behandeling komt?

Antwoord 12

In Utrecht hebben we samen met aanbieders gekozen voor een waardengedreven sturing waarbij 'doen wat nodig is' het uitgangspunt vormt. De wijze waarop we verwijzen en bekostigen sluit hierbij aan: er wordt bij verwijzen geen duur en omvang afgegeven zodat professionals daadwerkelijk de ruimte krijgen om te doen wat nodig is. Aanbieders kunnen daarmee op maat zorg bieden, wat in de praktijk bij de ene cliënt meer zorg kan betekenen dan 'gemiddeld' en bij de andere cliënt minder zorg dan 'gemiddeld', omdat bijvoorbeeld eerder (gedeeltelijk) kan worden afgeschaald naar het buurtteam, het 'voorveld' of het eigen netwerk van ouders en jeugdigen.

Vraag 13

Kan het college ook inzicht geven in de eventuele aannamestop(s) bij jeugdhulpinstellingen met verblijf? Het inzicht uit de link (zie noot 1) lijkt alleen betrekking te hebben op de specialistische ambulante hulpverlening. Zo ja, graag een overzicht per aanbieder of er wel of geen sprake is van een aannamestop.

Antwoord 13

Van de lokaal/regionaal gecontracteerde aanbieders is er op dit moment, uitgezonderd Youké, sprake van een aannamestop op basis van het totaalbudget (vierkant) van deze aanbieders voor 2017. Het uitgangspunt hierbij blijft dat we doen wat nodig is, waarbij we passende zorg bieden voor ieder kind. We vragen verwijzers en aanbieders met het gezin te wegen of er vergelijkbare alternatieven mogelijk zijn. Zo blijken er soms alsnog ambulante alternatieven mogelijk te zijn waarbij het kind thuis blijft wonen. Daarnaast is, zoals beantwoordt in (het laatste deel van) vraag 7, de beschikbaarheid van betaalbare huisvesting voor kwetsbare jongvolwassenen een belangrijke randvoorwaarde om voldoende uitstroom vanuit jeugdhulp met verblijf te realiseren.*

Wanneer, ondanks een uitgenutte vierkantfinanciering, jeugdhulp met verblijf bij één van de door ons gecontracteerde aanbieders nodig is, wordt hiervoor via de Commissie Passend Alternatief financieel ruimte geboden. In het geval dat een aanbieder fysiek vol zit, zoeken wij naar plekken bij niet gecontracteerde aanbieders.

*Voor de bovenregionaal ingekochte jeugdhulp met verblijf**, JeugdzorgPlus, 3-milieuvoorzieningen, en GGZ-bedden, geldt geen aannamestop. Dat geldt ook voor jeugdhulp met verblijf die is ingekocht vanuit het landelijk transitiearrangement (waaronder UMCU).*

** Timon, Youké, Lijn 5, Leger des Heils, Intermetzo, de Rading & Singelzicht*

*** Intermetzo, 's Heeren Loo*

Vraag 14

Waar gaat het college de bestaande knelpunten uit financieren?

Antwoord 14

Het werkelijke resultaat 2017 maakt onderdeel uit van het gemeentebrede jaarrekeningresultaat. Bij de Voorjaarsnota 2018 worden voorstellen gedaan voor de besteding en dekking van het resultaat.

Bij de Voorjaarsnota 2017 de risico's op de programma's Jeugd en Maatschappelijke Ondersteuning geactualiseerd en opgenomen in de gemeentebrede risicoparagraaf. De risicoreservering is daarbij van het Fonds decentralisaties overgegaan naar het gemeentelijk weerstandsvermogen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Aannamestop Jeugdhulpinstellingen

De ChristenUnie en PvdA maken zich zorgen over ongeveer 1 op de 3 instellingen voor specialistische Jeugdhulp, die op dit moment te maken heeft met een aanname stop. Jongeren in specialistische jeugdhulp, hebben bijzondere zorg nodig. Bijvoorbeeld begeleiding bij een verstandelijke beperking of dagbesteding bij psychisch probleem (J-GGZ). Instellingen met een aannamestop kunnen in principe geen nieuwe jongeren meer aannemen, behalve wanneer de 'Commissie Passend Alternatief' alsnog toestemming/financiering geeft.

De ChristenUnie maakt zich zorgen over deze aannamestop, inclusief de alternatieve route via de commissie¹. Uit casuïstiek krijgen wij namelijk te horen dat jeugdhulpinstellingen soms (noodgedwongen) overwegen om hulpverlening aan jongeren te beperken. De kunst is namelijk voor instellingen om 'binnen het vierkant' te blijven. Andere jongeren kloppen aan bij instellingen – kunnen daar niet terecht – en verdwalen dan soms in de richting naar een andere hulpaanbieder.

De ChristenUnie en PvdA hebben de volgende vragen:

Meest urgent voor de zorg van jongeren:

1. Deelt het college de zorgen dat jeugdhulpinstellingen soms (overwegen) om de zorg op jongeren te beperken? Waarom wel of niet?
2. Is het college met de fracties van mening dat financiële redenen nooit een reden mogen zijn om bestaande hulpverlening te beperken? Zowel in kwalitatieve zin (afschaling naar de buurtteams) of kwantitatieve zin (minder uren)?
3. Hoe verzekert het college zich ervan dat alle kinderen de specialistische zorg krijgen ze nodig hebben?
4. In hoeverre is er bij het college inzicht of er collectief voor al de jeugdhulpaanbieders nog expertise aanwezig is voor alle typen specialistische jeugdhulpverlening?

Daarnaast een aantal vragen over de sturing:

5. Hoe stuurt het college in kwartaalgesprekken op de aanbieders die 'buiten het vierkant' komen? Wat verwacht het college van sturing van de jeugdhulpaanbieders?
6. Hoe groot is de aannamestop (ongeveer) in financieel opzicht? In hoeverre verwacht het college tekorten of overschrijdingen als gevolg van een grotere aanvraag in 2017?
7. Heeft het college zicht op het effect op wachtlijsten en wachttijden als gevolg van de aannamestop bij verschillende instellingen?
8. Heeft het college zicht op het effect op de keuzevrijheid voor jongeren en hun ouders bij het kiezen voor een instelling? Heeft het college zicht op aantallen jongeren die niet kunnen worden geholpen bij de instellingen van hun voorkeur?

¹ De ChristenUnie-fractie heeft afgelopen weken meer informatie ingewonnen over jeugdhulpinstellingen met een aannamestop. Onder andere technisch heeft de ChristenUnie-fractie meer informatie gekregen (waarvoor dank), waaronder deze link op de website van de gemeente Utrecht: <https://www.utrecht.nl/zorg-en-onderwijs/informatie-voor-professionals/zorg-voor-jeugd/toegang-tot-jeugdhulp/snel-vinden-van-passende-aanvullende-jeugdhulp/>

9. In hoeverre hebben doorverwijzers (huisartsen, buurtteams, etc.) zicht op de breedte van het jeugdhulpaanbod? Verwijzen zij vaak door naar verschillende, bekende(re) aanbieders, waardoor sommige andere aanbieders nog ruimte hebben?

Over de route via de Commissie Passend Alternatief

De route via de Commissie Passend Alternatief heeft ook enkele kanttekeningen. Bij sommige jongeren is de zorgvraag na behandeling namelijk groter dan vooraf bleek te bestaan. Maar deze zorgvraag wordt dan niet extra gefinancierd. Bovendien lopen zorgvragen vaak door na 1 januari 2018, maar wordt er dan opnieuw vanuit gegaan dat de zorgvraag oplost binnen het bestaande vierkant.

10. Hoeveel van de aanvragen bij de Commissie Passend Alternatief worden toegewezen en afgewezen?
11. Waarom heeft het college ervoor gekozen – bij jongeren die alsnog via de Commissie in zorg komen – om alleen voor het bestaande jaar de extra financiering te bieden?
12. Hoe waardeert het college zorgvraag die groter wordt, zodra iemand in behandeling komt?

Overige vragen:

13. Kan het college ook inzicht geven in de eventuele aannamestop(s) bij jeugdhulpinstellingen *met* verblijf? Het inzicht uit de link (zie noot 1) lijkt alleen betrekking te hebben op de specialistische ambulante hulpverlening. Zo ja, graag een overzicht per aanbieder of er wel of geen sprake is van een aannamestop.
14. Waar gaat het college de bestaande knelpunten uit financieren?